

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum homo teneatur semper ad gratias beneficijs humanis reddendas? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

sunt, magis consideratur quod est hic, vel nunc tale, quam quod est simpliciter tale, sicut Philosoph. dicit in 3. Ethicor. * de voluntario, & inuoluntario. * 6. R. 2. 1.

Et per hoc patet responsio Ad obiecta.

ARTIC. III.

Vtrum homo teneatur ad gratiarum actiones omni homini benefacienti?

556

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod homo non teneatur ad gratiarum actiones omni homini benefacienti. Potest enim aliquis sibiipso benefacere, sicut & sibiipso nocere: secundum illud Ecclesiast. decimoquarto, Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? Sed homo sibiipso non potest gratias agere: quia gratiarum actio videtur transire ab vno in alterum. Ergo non omni benefactori debetur gratiarum actio.

¶ 2 Præterea, Gratiarum actio est quædam gratiæ recompensatio. Sed aliqua beneficia non cum gratia dantur, sed magis cum contumelia, & tarditate, vel tristitia. Ergo non semper benefactori sunt gratiæ reddendæ.

¶ 3 Præterea, Nulli debetur gratiarum actio ex eo quod suam utilitatem procurat. Sed quandoque aliqui aliqua beneficia dant propter suam utilitatem. Ergo eis non debetur gratiarum actio.

¶ 4 Præterea, Seruo non debetur gratiarum actio: quia hoc ipsum quod est, domini est. Sed quandoque contingit seruum in dominum beneficium esse. Ergo non omni benefactori debetur gratiarum actio.

¶ 5 Præterea, Nullus tenetur ad id quod facere non potest honestè, & utiliter. Sed quandoque contingit, quod ille qui beneficium tribuit, est in statu magnæ felicitatis, cui inutiliter aliquid recompensaretur pro suscepto beneficio. Quandoque etiam contingit, quod benefactor mutatur de virtute in vitium, & sic videtur quod ei honestè recompensari non potest. Quandoque etiam ille qui accipit beneficium, pauper est, & omnino recompensare non potest. Ergo videtur

Sec. Sec. Vol. ij. N n quod

quòd non semper teneatur homo ad gratiarum recompensationem.

¶ 6 Præterea, Nullus debet pro alio facere quod ei non expedit, sed est ei nocuum. Sed quandoque contingit quòd recòpensatio beneficij est nociua, vel inutilis ei, cui recompensatur. Ergo non est semper beneficium recompensandum per gratiarum actionem.

SED contra est, quod dicitur 1. ad Thess. ult. In omnibus gratias agite.

RESPONDEO dicendum, quòd omnis effectus naturaliter ad suam causam conuertitur. Vnde Dionys. dicit primo cap. de diuin. nom. * quòd Deus omnia in se conuertit, tamquam omnium causa. Semper enim oportet quòd effectus ordinetur ad finem agentis. Manifestum est autem quòd benefactor, in quantum huiusmodi, est causa beneficiati. Et idè naturalis ordo requirit, vt ille qui suscepit beneficium, per gratiarum recompensationem conuertatur ad benefactorem, secundum modum vtriusque. Et sicut de patre dictum est suprà *, benefactori quidem in quantum huiusmodi debetur honor & reuerentia, eo quòd habet rationem principij: sed per accidens debetur ei subuentio, vel sustentatio, si indigeat.

* de linã
do ad fi.

q. 101. a.

2. q.

31. ar. 3.

ib. 3. c. 9.

parum a

prin.

s. ult. s. 5

Ad primum ergo dicendum, quòd sicut Seneca dicit in lib. de Beneficijs *, Sicut non est liberalis qui sibi donat, nec clemens qui sibi ignoscit, nec misericors qui malis suis tangitur, sed qui alijs; ita etiam nemo sibiipsum beneficium dat, sed naturæ suæ paret, quæ mouet ad refatanda nociua, & ad appetenda proficua. Vnde in his quæ sunt ad seipsum, non habet locum gratitudo & ingratiudo. Non enim potest homo sibi aliquid denegare, nisi sibi retinendo. Metaphoricè tamen illa quæ ad alterum propriè dicuntur, accipiuntur in his quæ sunt ad seipsum: sicut de iustitia dicit Philosophus in 5. Ethicorum *; in quantum scilicet accipiuntur diuersæ partes hominis, sicut diuersæ personæ.

Ad secundum dicendum, quòd boni animi est, vt

ma-

magis attendat ad bonum, quam ad malum. Et ideo si aliquis beneficium dedit non eo modo quo debuit; non ideo debet recipiens a gratiarum actione cessare. Minus tamen quam si modo debito praestitisset, quia etiam beneficium minus est: quia ut Seneca dicit in lib. de Beneficijs *, Multum celeritas fecit, multum abstulit mora.

li. 2. ca. 6.
in prin.

Ad tertium dicendum, quod sicut Seneca dicit in 6. de Beneficijs †, Multum interest, verum aliquis beneficium nobis det sua causa an nostra, an sua & nostra. Ille qui totus ad se spectat, & nobis prodest, quia aliter sibi prodesse non potest, eo mihi loco habendus videtur, quo qui pecori suo pabulum prospicit: si modo me in consortium admisit, si duos cogitavit, ingratus sum non solum iniustus, nisi gaudeam hoc illi profuisse, quod proderat mihi. Summae malignitatis est non vocare hoc beneficium, nisi quod dantem aliquo incommodo afficit.

† lib. 6. c.
12. circa
med.

Ad quartum dicendum, quod sicut Seneca dicit in tertio de Beneficijs *, quamdiu seruus praestat quod a seruo exigi solet, ministerium est. Vbi plusquam quod seruo necesse est, beneficium est. Vbi enim in affectum amici transit, incipit vocari beneficium. Et ideo etiam seruis ultra debitum facientibus gratiae sunt habendae.

li. 3. c. 27.
in prin.

Ad quintum dicendum, quod etiam pauper ingratus non est, si faciat quod possit. Sicut enim beneficium magis in affectu consistit, quam in effectu: ita etiam recompensatio magis in affectu consistit. Vnde Seneca dicit in 2. de Beneficijs *, Qui gratè beneficium accipit, primam eius pensionem soluit. Quod gratè autem ad nos beneficia peruenerint, indidem effusis affectibus. Quod non ipso tantum audiente, sed ubique testemur. Et ex hoc patet, quod quantumcumque in felicitate existenti potest recompensatio beneficij fieri per exhibitionem reuerentiae, & honoris. Vnde Philosophus dicit in octauo Ethicorum *, quod superexcellenti quidem debet fieri

li. 2. c. 29
in f. illi^o

li. 8. c. vi.
cir. med.
to. 5.

Na 2 ho-

honoris retributio, indigenti autem retributio lueri.
 ¶ videtur Et Seneca dicit in quinto de Beneficijs †, Multa sunt
 † ferri ex per quæ quicquid debemus, reddere & felicibus pos-
 6. 13. l. 5. sumus, fidele consilium, assidua conuersatio, sermo
 communis, & sine adulatione iocundus. Et ideo non
 oportet vt homo optet indigentiam eius, seu miseria-
 m, qui beneficium dedit, ad hoc quod beneficium
 recompensetur: quia vt Seneca dicit in sexto de Be-
 neficijs*, Si hoc ei optares, cuius nullum beneficium
 haberes, inhumanum erat votum. Quanto inhumanius
 ei optas, cui beneficium debes? Si autem ille qui be-
 neficium dedit, in peius mutatus est, debet tamen sibi
 fieri recompensatio secundum statum ipsius: vt scilicet
 ad virtutem reducatur, si sit possibile. Si autem sit
 insanabilis propter malitiam, tunc alter est effectus,
 quam prius erat. Et ideo non debetur ei recompensa-
 tio beneficij sicut prius. Et tamen quantum fieri po-
 test, salua honestate, memoria debet haberi præstiti
 beneficij: vt patet per Philosophum in nono Ethicorum †.

li. 6. c. 27
 in fi. illi?

† c. 2. l. 5.

* In solu.

ad prac.

5. arg.

li. 6. c. 19.

paulo a

prin.

ad

tuendum.

Ad sextum dicendum, quod sicut dictum est*,
 recompensatio beneficij præcipue pendet ex affe-
 ctu. Et ideo eo modo debet recompensatio fieri, quo
 magis sit utilis. Si tamen postea per eius incuriam in
 damnum ipsius vertatur, non imputatur recompensa-
 ti: vt Seneca dicit in sexto de Beneficijs*, Redden-
 dum mihi est, non seruandum cum reddidero, ac
 tuendum.

ARTIC. IV.

Vtrum homo debeat statim beneficium recom-
 pensare?

357

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod homo
 debeat statim beneficium recompensare. illa
 enim, quæ debemus sine certo termino, tenemur re-
 stituere statim. Sed non est aliquis terminus præscri-
 ptus recompensationi beneficiorum, quæ tamen cadit
 sub debito, vt dictum est*. Ergo tenetur homo sta-
 tim beneficium recompensare.

ad prac.

¶ 2 Præ-